

Soru-Cevap

Soru: *İktisat Nizamı kitabının 31. sayfasında eşyanın değeri şöyle tarif edilmiştir: "Az bulunurluluk faktörü dikkate alınarak maldaki faydanın miktarıdır." Yine 32. sayfada daha ayrıntılı olarak şöyle geçmiştir: "Değere gelince; takdirden bir parça olduğu dikkate alınmaksızın onun takdirine tahakküm eden şey, az bulunurluk faktörü dikkate alınarak takdir sırasında maldaki faydanın miktarıdır." Dolayısıyla az bulunurluk faktörü takdire dahil değildir. O halde niçin tarife dahil edilmiştir? Az bulunurluk faktörünün dikkate alınmasının ne faydası vardır? Bunu açıklamanızı ve Allah'ın sizleri hayırla mükafatlandırmasını temenni ederiz.*

Cevap: Değerin tarifinin, "Az bulunurluluk faktörü dikkate alınarak maldaki faydanın miktarı" olduğu doğrudur. Aynı şekilde az bulunurluk faktörünün takdirden bir parça olduğunun dikkate alınmayacağı da doğrudur. Niçin tarife dahil edildiğine gelince; bunun beyanı aşağıdaki şekildedir:

Az bulunurluk faktörü, takdirden bir parça değildir. Bilakis değere hırs göstermek, ona itina etmek ve onu korumak içindir. Mesela siz, az bulunduğu bir sırada bir ekmeğe sahip olsanız, bileşenleri, özellikleri ve kullanımı gibi onda bulunan fayda bakımından onun değerini takdir ettiğinizde; siz ona hırs göstererek onun bir çeyreğini sabah diğer çeyreğini de akşam yersiniz. İkinci günde de aynı şekilde devam edersiniz ve onun küçük bir parçasını düşürdüğünüzde hemen harekete geçerek onu alırsınız... Ancak siz, bu ekmek gibi birçok ekmeğe sahip olduğunuzda ondaki zati fayda aynı, yani değeri aynı olmasına rağmen ilk ekmeğinize gösterdiğiniz gibi ona hırs ve itina göstermezsiniz. Hatta küçük bir parçası düşse dahi onu almayacağınız gibi bir günde birkaç tanesini yiyebilirsiniz... Bu nedenle (o vakitteki) ifadesi açıklanırken (az bulunurluk faktörünün dikkate alınması) tarife dahil edilmiştir. Zira 31. sayfanın şöyle denilmiştir: "Çünkü malın değeri, o vakitteki az bulunurluk faktörü dikkate alınarak takdir sırasındaki onda bulunan faydanın miktarına göre takdir edilir." Yani değer takdiri sırasında ona eşlik eden vakittir. Yani değer, değerin takdiri dışında başka bir sebepten dahası az bulunurluğundan dolayı bulunmaması halinde bir benzerinin elde edilmesinin zorluğu nedeniyle bu değeri korumak ve ona itina göstermek için az bulunurluk faktörü dikkate alınarak maldaki faydanın kendisidir. Bu dikkate alışı, değer heder olmaması dahası miktarınca kullanılması için önemlidir. Ayrıca az bulunurluk faktörünün dikkate alınması, az bulunurluk faktörüne göre yukarı ve aşağı şeklinde değer sabit kalması ile fiyatların değişimi arasında mukayese yapmak için faydalıdır.

H. 04 Rabî-ul Âhir 1431

M. 21 Nisan 2007